

Xalqaro ingliz tili imtihonlarida yozma nutq kompetensiyasini baholash:

IELTS Writing bo'limi misolida

Alijonova So'g'diyonabonu Alijon qizi

Andijon davlat chet tillari instituti Ingliz
filologiyasi, o'qitish metodikasi va
tarjimashunoslik fakulteti 201-guruh talabasi

Mahkamova Durdona Otabek qizi

Andijon davlat chet tillari instituti Ingliz
filologiyasi, o'qitish metodikasi va
tarjimashunoslik fakulteti

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada xalqaro ingliz tili imtihonlaridan biri bo'lgan IELTS yozma bo'limining tuzilmasi, baholash mezonlari hamda yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rni o'rganiladi. Yozma bo'limda qo'llaniladigan baholash mezonlari — Task Response, Coherence and Cohesion, Lexical Resource, Grammatical Range and Accuracy — asosida til o'rganuvchilarning lingvistik va kommunikativ kompetensiyalari qanday baholanishi tahlil qilinadi. Shuningdek, IELTS Writing bo'limining ta'limiy va metodik ahamiyati, uni o'rgatishdagi samarali yondashuvlar haqida fikr yuritiladi. Maqola xorijiy tilni o'rganuvchilar, o'qituvchilar va metodistlar uchun foydali ilmiy-amaliy manba bo'lib xizmat qiladi.

KALIT SO‘ZLAR: IELTS Writing, yozma nutq kompetensiyasi, ingliz tili imtihonlari, til baholash, akademik yozuv, til o‘rganish, yozma nutq rivojlantirish, xalqaro til imtihonlari.

ABSTRACT: This article explores the structure of the IELTS Writing section, one of the core components of the international English language proficiency exam. It focuses on the assessment criteria—Task Response, Coherence and Cohesion, Lexical Resource, and Grammatical Range and Accuracy—and their role in evaluating learners’ linguistic and communicative competencies. The study also discusses the pedagogical and methodological significance of the IELTS Writing section and highlights effective teaching strategies. The paper serves as a useful scientific and practical resource for language learners, teachers, and language teaching specialists.

АННОТАЦИЯ: В данной статье рассматривается структура письменного раздела международного экзамена по английскому языку IELTS, его оценочные критерии и роль в развитии письменной речевой компетенции. Анализируются такие критерии, как Task Response, Coherence and Cohesion, Lexical Resource и Grammatical Range and Accuracy, а также их влияние на оценку лингвистических и коммуникативных умений обучающихся. Кроме того, подчеркивается педагогическое и методическое значение письменного раздела IELTS и предлагаются эффективные подходы к его преподаванию. Статья может служить полезным научно-практическим источником для изучающих иностранные языки, преподавателей и методистов.

KIRISH. Zamonaviy dunyoda ingliz tili xalqaro muloqot, ta’lim, ilm-fan va biznes sohalarida asosiy aloqa vositasiga aylangan. Ushbu tilni egallash darajasini baholovchi xalqaro standartlar, xususan **IELTS (International English Language Testing System)** imtihoni, jahonning ko‘plab mamlakatlarida til kompetensiyalarini aniqlashda asosiy vosita sifatida qo‘llanilmoqda. IELTS imtihoni Britaniya Kengashi (British Council), IDP: IELTS Australia va Cambridge Assessment English tomonidan ishlab chiqilgan bo‘lib, u to‘rt asosiy ko‘nikma — tinglab tushunish, o‘qish, yozish va gapirish — bo‘yicha imtihon topshiruvchining til salohiyatini kompleks baholaydi.

Ayniqsa, **Writing** (yozish) bo‘limi ingliz tilini o‘rganayotganlar uchun eng murakkab va ko‘p tayyorgarlik talab etiladigan qismlardan biri hisoblanadi. Ushbu bo‘lim nafaqat grammatik va leksik bilimlarni, balki fikrlash mantiqi, argumentatsiya madaniyati, izchil yozuv tuzilmasi va muayyan mavzuda o‘z fikrini mustaqil bayon qila olish qobiliyatini ham baholaydi. Yozma nutq kompetensiyasi bu yerda tilni egallashning chuqurroq, funksional darajasi sifatida namoyon bo‘ladi.

So‘nggi yillarda lingvodidaktika va xorijiy til o‘qitish metodikasi sohalarida yozma nutqni rivojlantirishga oid yondashuvlar chuqur o‘rganilmoqda. IELTS Writing bo‘limi bu borada muhim tajriba maydoni bo‘lib, u orqali til o‘rganuvchilarning yozma ifoda ko‘nikmalarini baholash, ularni rivojlantirishga doir strategiyalarni ishlab chiqish imkoniyati yuzaga keladi. Shuningdek, ushbu bo‘limda qo‘llaniladigan **baholash mezonlari** — Task Response, Coherence and Cohesion, Lexical Resource, Grammatical Range and Accuracy — yozma nutq kompetensiyalarini baholashda xalqaro mezonlarga asoslangan puxta metodik yondashuvlarning ifodasi hisoblanadi.

Mazkur maqola doirasida IELTS yozma bo‘limining tuzilmasi, baholash mezonlari va ular asosida shakllanadigan lingvistik kompetensiyalar tahlil qilinadi. Tadqiqotdan ko‘zlangan asosiy maqsad — IELTS Writing bo‘limining yozma nutqni rivojlantirishdagi didaktik va metodik imkoniyatlarini aniqlash, bu bo‘lim orqali til o‘rganuvchilarning

kommunikativ kompetensiyasini baholashda xalqaro yondashuvlarning samaradorligini ochib berishdir.

IELTS Writing bo'limining tuzilishi va baholash mezonlari

IELTS imtihonining Writing (yozish) bo'limi imtihon topshiruvchining yozma nutq kompetensiyasini baholashga mo'ljallangan bo'lib, ikki asosiy topshiriqdan iborat: Task 1 va Task 2. Har ikki topshiriq ingliz tilida yozma fikr ifodalash ko'nikmalarini, ya'ni faktlarni bayon qilish, tahlil qilish, argument keltirish, muammoga yondashuv bildirish va xulosa chiqarishni talab qiladi.

Task 1 bo'limida imtihon topshiruvchidan jadval, grafik, diagramma yoki jarayon tasviri asosida kamida 150 so'zdan iborat hisobot yozish talab etiladi. Bu vazifada faktlarni noto'g'ri talqin qilmasdan, mantiqiy va izchil tahlil qilish, asosiy fikrlarni aniq ajratib ko'rsatish juda muhimdir.

Task 2 esa yanada murakkabroq bo'lib, imtihon topshiruvchidan ijtimoiy, ilmiy yoki global mavzuda argumentlangan insho yozish talab qilinadi. Ushbu insho kamida 250 so'zdan iborat bo'lishi shart va umumiy ballning katta qismini tashkil qiladi.

IELTS Writing bo'limi to'rt asosiy mezon orqali baholanadi. Har bir mezonga 0 dan 9 gacha ball qo'yiladi. Bu mezonlar — topshiriqqa to'liq javob berish, matnning izchilligi va bog'liqligi, so'z boyligi va grammatik to'g'rilik hamda turli grammatik strukturalardan to'g'ri foydalanish qobiliyatidir.

Topshiriqqa javob berish mezoni imtihon topshiruvchining mavzuni to'liq va aniq tushunib, barcha talab qilinadigan fikrlarni asosli va to'liq yoritish qobiliyatini baholaydi. Matnning izchilligi va bog'liqligi esa fikrlarning mantiqiy ravishda ketma-ketlikda bayon qilinishini va paragraflar o'rtasida muloqotning uzluksizligini nazarda tutadi.

Soʻz boyligi mezonini til oʻrganuvchining turli soʻzlarni oʻz vaqtida va mavzuga mos ravishda ishlata olish qobiliyatini, takroriylikdan qochish va aniq ifoda etishni oʻlchaydi. Grammatik toʻgʻrilik va turli grammatik shakllarni toʻgʻri qoʻllash esa yozma nutqning sifatli boʻlishi uchun zarurdir.

IELTS Writing boʻlimi nafaqat til bilimini, balki fikrlash madaniyatini va dalil keltirish koʻnikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu boʻlim orqali talabalar mustaqil fikrlash, ijtimoiy masalalarga aniq pozitsiya bildirish va akademik yozuvga tayyorlanish imkoniyatiga ega boʻladilar.

Yozma nutq kompetensiyasini shakllantirishda IELTS Writing boʻlimining oʻrni

IELTS Writing boʻlimi ingliz tilini oʻrganuvchilarda yozma nutq koʻnikmalarini tizimli ravishda rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Bu boʻlim nafaqat til bilimini, balki mantiqiy fikrlashni, maʼlumotlarni tizimli taqdim etish sanʼatini va aniq ifodalash qobiliyatini ham shakllantiradi.

Imtihon topshiruvchilar yozma ish davomida mavzuni chuqur tushunib, asosiy fikrlarni ajratib olish, ularni tartib bilan bayon qilish, fikrlar orasida bogʻliqlik yaratish va kerakli dalillarni keltirish koʻnikmalarini egallaydilar. Bunday yondashuv ularning akademik yozuv koʻnikmalarini oshiradi va boshqa til faoliyat turlarida — oʻqish, tinglash, soʻzlashishda ham muvaffaqiyatga yordam beradi.

IELTS Writing topshiriqlari oʻquvchining grammatika va leksikani amaliyotda qoʻllashini talab qiladi. Bu esa til oʻrganuvchilarga yangi grammatik strukturalar va soʻz boyligini oʻzlashtirishda ragʻbat beradi. Shuningdek, yozma nutqni baholash mezonlari talabaning til bilimini yaxlit koʻrinishda baholash imkonini yaratadi, bu esa oʻquv jarayonini yanada samaraliroq qiladi.

Yozma nutq ko'nikmalarini shakllantirishda IELTS Writing bo'limi o'qituvchilar uchun ham muhim vositadir. Ular topshiriq mezonlari va baholash tizimini hisobga olgan holda o'quvchilarni yozishga yo'naltiradilar, bu esa til o'rganish jarayonini yanada maqsadli va tizimli qiladi.

Shunday qilib, IELTS Writing bo'limi xalqaro til imtihonlarida yozma nutqni baholash va rivojlantirishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi hamda o'rganuvchilarning tilga bo'lgan ishonchini oshiradi.

Xulosa. Xalqaro ingliz tili imtihonlarida yozma nutq kompetensiyasini baholashning muhim qismi sifatida IELTS Writing bo'limi til o'rganuvchilarining yozma ko'nikmalarini rivojlantirish va baholashda keng imkoniyatlar yaratadi. Ushbu bo'lim ikki turdagi topshiriqni o'z ichiga oladi, bu esa o'quvchilarga turli formatdagi yozma ishlarni tayyorlashda amaliy tajriba beradi. Birinchi topshiriqda grafikalar va ma'lumotlarni tahlil qilish talab qilinsa, ikkinchi topshiriqda mustaqil fikr bildirish va argumentatsiya qilish ko'nikmalari sinovdan o'tadi.

IELTS Writing bo'limining baholash mezonlari yozuvchilarning til bilimini to'rt asosiy yo'nalishda – topshiriqqa to'liq javob berish, fikrlarni izchillik va bog'liqlik bilan ifodalash, so'z boyligi va grammatik to'g'rilik asosida baholaydi. Bu mezonlar orqali imtihon oluvchilarning yozma nutqi mukammal darajada tahlil qilinib, ularning kuchli va zaif tomonlari aniq ko'rinadi. Natijada, o'quv jarayoni yanada maqsadli va samarali bo'lishi uchun zarur yo'nalishlar belgilanadi.

Bundan tashqari, IELTS Writing bo'limi talabalarda mustaqil fikrlashni, aniq va lo'nda ifoda etish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Ular o'rganayotgan tilni faqat grammatika va lug'at nuqtai nazaridan emas, balki ijtimoiy va ilmiy kontekstlarda qo'llashni o'rganadilar. Bu esa nafaqat imtihonda, balki real hayotdagi yozma muloqotda ham muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi.

Shuningdek, yozma nutqni baholash jarayoni o'qituvchilar uchun ham muhim vosita hisoblanadi. Ular o'z darslarini IELTS standartlariga moslashtirib, o'quvchilarni zamonaviy va xalqaro talablar asosida tayyorlash imkoniga ega bo'ladilar. Bu esa til o'rganish jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Natijada, IELTS Writing bo'limi nafaqat xalqaro ingliz tili imtihonlarida muvaffaqiyatga erishish, balki yozma nutq kompetensiyasini yanada rivojlantirish uchun samarali platforma hisoblanadi. Shu sababli, bu bo'limni o'rganish va unga puxta tayyorlanish ingliz tilini mukammal egallash yo'lida muhim qadamdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Brown, H. Douglas. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. 4th ed., Pearson Education, 2014.
2. Cameron, Lynne. Teaching Languages to Young Learners. Cambridge University Press, 2001.
3. IELTS Official Website. IELTS Test Format and Scoring Criteria. British Council, 2024. <https://www.ielts.org>
4. Weigle, Sara C. Assessing Writing. Cambridge University Press, 2002.
5. Hughes, Arthur. Testing for Language Teachers. Cambridge University Press, 2003.
6. Richards, Jack C., and Renandya, Willy A. Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice. Cambridge University Press, 2002.
7. Ur, Penny. A Course in Language Teaching: Practice and Theory. Cambridge University Press, 1996.
8. Nation, I.S.P. Learning Vocabulary in Another Language. Cambridge University Press, 2001.